

בש"פ 1902/16 - אברהם מוטולה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 1902/16

כבוד השופט ס' גובראן
אברהם מוטולה

לפני:
העורר:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
מיום 2.3.2016 במ"ת 1897-10-15 שניתנה על ידי
כבוד השופט ד"ר אחיקם סטולר

י"א באדר ב' התשע"ו (21.3.2016)

תאריך הישיבה:

עו"ד צדוק חוגי

בשם העורר:

עו"ד קרן רוט

בשם המשיבה:

החלטה

1. לפניי ערר בהתאם לסעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופט א' סטולר) מיום 2.3.2016 במ"ת 1897-10-15, בגדרה נדחתה בקשתו של העורר לצאת לראיון התאמה ביחידה למלחמה בסמים והתקבלה חלקית בקשתו לשינוי בתנאי מעצרו, כפי שיפורט להלן.

2. נגד העורר הוגש כתב אישום, המייחס לו עבירות של החזקת סם מסוכן שלא לצריכה עצמית, לפי סעיף 7(א) בצירוף סעיף 7(ג) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: פקודת הסמים המסוכנים); החזקת כלים המשמשים להכנת סם מסוכן, לפי סעיף 10 רישא לפקודת הסמים המסוכנים; סחר בסם מסוכן, לפי 13 בצירוף סעיף 19א לפקודת הסמים המסוכנים; ושיבוש הליכי משפט, לפי סעיף 244 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
3. על פי עובדות כתב האישום, במספר הזדמנויות שונות בין התאריכים 19.9.2015-26.8.2015, העורר מכר לאדם אחר מנות של סם מסוכן מסוג קוקאין (להלן: קוקאין או הסם) במשקל חמישה גרם, וזאת בתמורה לסכום של כ-550 ש"ח כל פעם. על פי הנטען, ביום 20.9.2015 החזיק העורר בביתו סם מסוכן מסוג קוקאין במשקל 234.36 גרם, כשהוא מוסלק במקומות שונים, וכן החזיק משקל אלקטרוני לשקילת הסם. בנוסף, העורר החזיק במספרה בה עבד בעיר ראשון לציון כמות קוקאין במשקל 14.8 גרם. עוד נטען כי כאשר הגיעו השוטרים לערוך חיפוש בביתו, העורר מחק ממכשיר הטלפון הנייד שלו את מספרו של האדם ממנו רכש את הסמים.
4. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה למעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. בבקשה פורטו הראיות לכאורה להוכחת אשמתו של העורר, ונטען בה לקיומה של עילת מעצר של מסוכנות, על פי חזקת המסוכנות בעבירות סמים, הקבועה בסעיף 21(א)(1)(ג)(3) לחוק המעצרים, ועל יסוד כמות הקוקאין הרבה בה החזיק העורר ומספר ההזדמנויות בהן סחר בסם.
5. ביום 24.11.2015, הורה בית המשפט המחוזי (השופט ד' מרשק מרום) על שחרורו של העורר למעצר בפיקוח אלקטרוני. בהחלטתו, בית המשפט המחוזי ציין כי הצדדים הסכימו לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מסוכנות ביחס לעבירות הסמים, בעוד ביחס לעבירת השיבוש בכתב האישום נקבע בהחלטה קודמת כי אין די ראיות לכאורה. לעניין אפשרות השחרור למעצר בפיקוח אלקטרוני, בית המשפט המחוזי כי מתקיימות בעורר נסיבות המאפשרות לחרוג מהכלל בדבר מעצר עד תום ההליכים בעבירות סמים. כך, בית המשפט המחוזי פירט כי העורר נעדר עבר פלילי; כי הוא שיתף פעולה באופן מלא בחקירתו וחשף מיוזמתו את עבירות הסחר; כי התייחס באופן כן ואמיתי לדפוסי השימוש בסמים מצדו בשיחתו עם שירות המבחן; וכי שירות המבחן התרשם שמעצרו של העורר והיחשפותה של משפחתו להתמכרות לסמים מהווים עבורו גורם מרתיע. נוכח כל האמור, בית המשפט המחוזי מצא כי ניתן לתת בעורר אמון כי לא ישוב לסורו, וכי המפקחים המוצעים הם ראויים ומתאימים. על יסוד דברים אלו, בית המשפט המחוזי הורה על שחרורו של המשיב למעצר בית בפיקוח אלקטרוני בבית הורה של אשתו (להלן: הבית).
6. ביום 15.2.2016, שירות המבחן הגיש לבית המשפט המחוזי בקשה לפתוח חלונות יציאה באיזוק האלקטרוני, כדי לאפשר לעורר לקבל טיפול ייעודי להתמכרותו לסמים, אשר יפחית את גורמי הסיכון במצבו. בשלב הראשון, שירות המבחן ביקש כי יתאפשר לעורר לצאת לראיון התאמה ביחידה למלחמה בסמים (להלן: הראיון). במקביל, הגיש העורר בקשה להרחיב את טווח האיזוק האלקטרוני, כך שיכלול גם את חצר הבית (להלן בהתאמה: הרחבת הטווח ו-החצר). בבקשה הוטעם כי לעורר ולאשתו נולד תינוק, וכי הרחבת טווח האיזוק לחצר נועדה לאפשר לעורר לסייע לאשתו לטפל בתינוק ולטייל עמו.
7. ביום 2.3.2016 נערך דיון במעמד הצדדים, ולאחריו ניתנה החלטתו של בית המשפט המחוזי. באשר לבקשה

לצאת לראיון, בית המשפט המחוזי עמד על כך שבתסקיר שירות המבחן צוין כי העורר שולל פגיעה בתפקודו בשל השימוש בסמים, שולל התמכרות, סבור כי השימוש בסם נועד לצורך תפעול עצמי לאחר תקופת דיכאון ממושכת וכי הוא שלל אפשרויות טיפוליות בקהילה למכורים. בית המשפט המחוזי הפנה לפסיקה לפיה שחרור לתחילתו של טיפול גמילה בשלב המעצר ייעשה במקרים חריגים בלבד, ומצא כי עניינו של העורר אינו אחד מהמקרים הללו. באשר לבקשה להרחבת הטווח, בית המשפט המחוזי מצא כי החצר היא פרטית וכי הגישה אליה היא רק למי שמצוי בדירה – ועל כן קבע כי העורר יוכל להימצא בחצר שעתיים ביום בליווי מפקח, בין השעות 16:00-18:00. מכאן הערר שלפניי.

הערר

8. בעררו, העורר טוען כי בית המשפט המחוזי שגה בהפנתו לפסיקה העוסקת בשחרור לחלופת מעצר לשם תחילת טיפול. לעמדתו, העורר כבר שוחרר ממעצר לחלופה בפיקוח אלקטרוני, ולכן ההלכות הללו אינן ישימות לעניינו. בנוסף, העורר סבור כי בית המשפט המחוזי לא נתן דעתו לכך שהוא היה נתון במעצר ובמעצר בפיקוח אלקטרוני תקופה מצטברת של כחמישה חודשים וחצי, כאשר לגישתו חלוף הזמן היווה, כשלעצמו, הצדקה לקבלת לצאת לראיון בשלב זה. עוד מציין העורר כי הוא שלל השתתפות במסגרת טיפולית סגורה למכורים בשל הולדת בנו, אשר אינו מאפשר לו להימצא פרקי זמן ארוכים מחוץ לבית, וביקש מסגרת פתוחה.

9. באשר לבקשה להרחבת הטווח, העורר סבור כי היה מקום להורות על הכללת החצר בטווח הפיקוח במשך כל היום, ולא להסתפק בחלון יציאה למשך שעתיים. לדידו של העורר, משקבע בית המשפט המחוזי כי מדובר בחצר פרטית, שאין לציבור גישה אליה, ונוכח היותה חלק מהבית – אין הצדקה שלא להרחיב את טווח האיזוק כך שיכלול גם את החצר.

10. המשיבה, מאידך, מטעימה כי ההליך הפלילי בעניינו של העורר אינו צפוי להיות ארוך או מורכב, שכן הוא מבוסס על ראיות חזקות הכוללות את הקוקאין שנתפס ואת הודעותיו של העורר ביחס אליו. בנוסף, המשיבה מפנה לתסקיר שירות המבחן, בו שלל העורר התמכרות לסמים וסבר שהוא לא צריך טיפול. לעמדתה, עובדה זו מלמדת כי האינטרס האמיתי מאחורי הבקשה הוא למעשה להימצא מחוץ לבית ולא רצון בקבלת טיפול.

באשר להרחבת הטווח, המשיבה טוענת כי החצר משותפת למספר דירות, וכי אין דרך למנוע או לפקח על כניסת הציבור אליה. בנסיבות אלה, המשיבה גורסת כי המפקחים לא יוכלו לפקח באופן יעיל על העורר בעת הימצאותו בחצר ולשים לב כי אינו מדבר עם אנשים העשויים להוות גורמי סיכון עבורו. משכך, המשיבה סבורה כי אין להתערב בהחלטתו של בית המשפט המחוזי.

דיון והכרעה

11. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות, על שני חלקיו.

12. באשר לבקשתו של העורר לצאת לראיון התאמה לקראת טיפול גמילה, ידוע הכלל לפיו העיתוי הראוי לשקילת

הליכי טיפול וגמילה מסמים הוא בשלב גזירת העונש, וכי למעט מקרים חריגים, שלב המעצר אינו השלב הראוי לבחינת אפשרות השתלבותו של נאשם בטיפול גמילה (ראו: בש"פ 4036/15 ישראלי נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (22.6.2015); בש"פ 3031/14 רזייב נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (12.5.2014)). בפסיקת בית משפט זה נקבע כי החריג יחול מקום שבו מתקיימים שניים משלושת התנאים המצטברים הבאים: (א) כאשר הנאשם החל בגמילה עוד לפני שביצע את העבירה שבגינה נעצר; (ב) כאשר פוטנציאל ההצלחה של הליך הגמילה הוא גבוה; (ג) כאשר יש בהליך כדי לתת מענה הולם למסוכנות הנשקפת מהנאשם (ראו: בש"פ 4869/15 בן שושן נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (24.8.2015); בש"פ 1981/11 מדינת ישראל נ' סוויסה, פסקה 8 (21.3.2011) (להלן: עניין סוויסה)).

13. יש לדחות את טענתו של העורר כי הלכות אלו אינן רלבנטיות לעניינו. כפי שצוין לא אחת, בעקבות חקיקתו של החוק לפיקוח אלקטרוני על עצור ועל אסיר משוחרר על-תנאי (תיקוני חקיקה), התשע"ה-2014, מעצר בפיקוח אלקטרוני נחשב עתה למעצר, ונאשם המצוי בפיקוח אלקטרוני הוא עצור (ראו: בש"פ 8144/15 מדינת ישראל נ' סעדון, פסקה 7 (6.12.2015); בש"פ 4658/15 פישר נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (9.7.2015)). על כן, יש לבחון האם בעניינו של העורר התקיים החריג המאפשר שקילת הליכי טיפול וגמילה מסמים בשלב המעצר.

14. אין מחלוקת כי לא התקיים התנאי הראשון והעיקרי, שכן העורר לא החל בטיפול גמילה טרם מעצרו, ועל כן הסוגיה אותה יש לבחון היא האם התקיימו בעניינו, במצטבר, שני התנאים הנוספים. סבורני כי התשובה לשאלה זו היא בשלילה. אכן, דומה כי בעניינו של העורר התקיים התנאי השלישי, לפיו יש בהליך הטיפול כדי לתת מענה הולם למסוכנות הנשקפת ממנו. בעניין זה, ישנה חשיבות להתרשמותו של שירות המבחן כי הטיפול יהווה גורם ממתן ומפחית סיכון עבור העורר (ראו למשל: בש"פ 769/15 אבו עסב נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (9.2.2015)). לעומת זאת, לא שוכנעתי כי פוטנציאל ההצלחה של הליך הגמילה הוא גבוה, בנסיבות העניין. כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן, וכפי שצוין בית המשפט המחוזי בהחלטתו, העורר שלל התמכרות לסמים מצדו וסירב לאפשרות להשתלב בטיפול אינטנסיבי במסגרת קהילה טיפולית סגורה. כל זאת, חרף הערכתו של שירות המבחן כי הוא זקוק לטיפול כוללני כאמור. במצב עניינים זה, סבורני כי קיים קושי להעריך את סיכויי ההליך הטיפולי בעניינו של העורר כגבוהים, ואף שירות המבחן לא הביע את עמדתו בנושא. עם כל ההבנה לרצונו של העורר להימצא בקרבת בנו התינוק, לבחירה זו מצדו יש משמעות בבחינת סיכויי ההליך הטיפולי בו הוא מבקש להשתלב. על יסוד האמור, אינני מוצא כי קיימת עילה להתערבות בהחלטתו של בית המשפט המחוזי לא לקבל את הבקשה לצאת לראיון ההתאמה.

15. בנוסף, לא מצאתי כי טענותיו של העורר מצדיקות שינוי מהחלטתו של בית המשפט המחוזי בבקשה להרחבת טווח האיוזוק. למעשה, בקשתו של העורר מהווה בקשה לשינוי בתנאי מעצרו בפיקוח אלקטרוני, וההכרעה בבקשה זו מצויה בלב ליבו של שיקול הדעת המסור לבית המשפט המחוזי - כמי שהתרשם מהמסוכנות של העורר ומיכולתם של המפקחים ואמצעי הפיקוח לאיין אותה. בית המשפט המחוזי בחן את טענות הצדדים, ואיזן בהחלטתו בין הצורך להבטיח את האפקטיביות של הפיקוח על העורר לבין הרצון להקל על העורר ולאפשר לו להימצא בחצר עם בנו ולסייע לאשתו. סבורני כי הפתרון אליו הגיע בית המשפט המחוזי הוא ראוי בנסיבות העניין, ואינני מוצא מקום להתערבות בהחלטתו.

16. סוף דבר, הערר נדחה.

ניתנה היום, י"א באדר ב' התשע"ו (21.3.2016).

ש ו פ ט
